

ISSN 0348-5420

Ansvarig utgivare Hadrian Prett.
Redaktör Peter Ahlbom Bultvägen 5,
126 38 Hägersten. 0725-12 68 60.
spelmannen@spelmansforbund.se
SPELMANNEN utkommer med fyra num-
mer årligen och utsändes till medlem-
marna i SSR:s medlemsförbund. Prenu-
merera genom att sätta in 200:- (350:- för
bosatta utomlands inkl bankavgift) på
SSRs bankgiro 5353-2842, märkt »Spel-
mannen«.

ANNONSER BOKAS hos redaktören,
pris: 1/1 sida 7000, 1/2 sida 3600 kr,
1/3 sida 2500 kr, 1/4 sida 1850, 1/6 sida
1300 kr, miniannons 850 kr.
Radannonser: 50 kr/rad (max 5 r).

SVERIGES SPELMÄNS RIKSFÖRBUND
Ordförande Hadrian Prett,
hadrian.prett@spelmansforbund.se.
SSR:s kansli Patrik Andersson Tidman,
verksamhetsledare,
patrik@spelmansforbund.se.
www.spelmansforbund.se.
Sveriges Spelmäns Riksförbund,
Box 34, 64206 Malmköping.
Förbundets bankgiro: 5353-2842.
ADRESSÄNDRING FÖR MEDLEMMAR
görs till resp medlemsförbund
och ej till kansliet/Spelmannen.

NÄSTA NUMMER
Spelmannen kommer ut 1/3, 1/6, 1/10 och
15/12 eller närmaste vardag. Manusstopp
en månad innan utgivning.

OMSLAGSBILDEN
Förebilderna försvinner. Nu har
Björn Ståbi gått bort. Pers Hans
lämnade oss förra året.

Foto: Thomas Fahlander.

REDESIGN
Johan Björnsrud

MIN EGEN UPPVÄXT som spelman är väl-
digt färgad av nationalromantikens ideal.
Fanborgar och parader. Uppvisningar för
turister och beskrivningar av allmogen där
människobarn kämpa och lida, fångna i
hembygdens hägn.

Men för mig är mycket av det en teatral
kuliss. Det svåra är när jag inser att jag inte
alls varit traditionsbärande spelman
från Rättvik, utan en omedveten länk i kedjan att upprätthålla nationalromantikens
idéer och uppdiktade historiebetraktning. Tack och lov är det inte bara så, utan jag
har även fått ta del av en annan vinkel. Den att spela tillsammans med mästare och
vänner vid livets händelser. Dop, bröllop, älgjakt och begravning. Fått ett hantverk
och en förhållning till konsten och hittat något större än att kulturarv är endast är
en nationell identitet.

Det är lätt att ta för givet att något som är självklart för en själv också skall vara
det för någon annan. Detaljer som Zornmärket eller Hälsingehambon är ingen
allmän kunskap, att tro det, är naivt. Däremot är förhållandet till historien viktigare
än någonsin. Det är här den starka goda kraften finns som attraherar alla åldrar. Den
rena kärleken till att lyssna, spela och dansa tillsammans. Kulturarv är inget som
bara tillhör dåtiden utan pågår hela tiden.

Tyckandet tenderar att bli sanning och vips är vår kunskap sargad i kanten. I köl-
vattnet av det kommer förnekanden av faktiska händelser och konspirationsteorier
om hur det egentligen var. Det blir lätt i vår spelmansvärld att detta smälter ihop
till en enda stor myt eftersom berättandet och skräpan är en central integrerad del
i vårt immateriella kulturarv. Det är dock viktigt att vi håller isär verklighet och fik-
tion. Men det är inte lätt. När man till exempel tittar på dramaserien *The Crown* om
brittiska hovet är det lätt att dras in i att serien är verkligheten, men så är det förstärkt
inte, även om många av händelserna faktiskt ägt rum.

VI BEFINNERS OSS NU i en fas där vår egen organiserade räddningsaktion av den
döende allmogen och folkkulturen, börjar få en egen historia. Folkdansringen har
t ex precis fyllt hundra år. Industrialismen vid förra sekelskiftet var en omvälvande
förändring av samhället och vi bör komma ihåg att turistindustrin också på riktigt
tog fart i Sverige under den här tiden. Faktum är att mycket av det som vi idag kallar
kulturarv är en ren efterkonstruktion av dåtidens romantiska bild av bondesamhäl-
let. Mycket av det vi idag försöker bevara är ett bevarande av bevarandet.

Nu under coronapandemin, har våra egna mötesplatser och sätt att dela med
oss av spel, dans och historier förändrats. Mycket av vår verksamhet har flyttat ut
på digitala plattformar och det är viktigare än någonsin att vara uppmärksam och
källkritisk. I sin tur ger det oss också utrymme till reflektion och eftertanke om vad
som skapar lust och positiv energi och hur vi förvaltar det i en föränderlig värld.

Med respekt bakåt och nyfikenhet framåt kan vi stävja de krafter som vill använda
vårt kulturarv till att forma ett exkluderande osolidariskt samhälle. Även om våra
traditioner i mångt och mycket är barn av nationalromantikens era, ta vara på din
egen relation till musiken och dansen och låt livets skeenden forma vart den tar
vägen. ■

Hadrian Prett,
ordförande SSR